

'Duurzaamheid is geen

Een duurzamere werkplek is winst, of je het nu uit maatschappelijk of zakelijk oogpunt bekijkt, stelt de commissie Duurzaamheid van de or van DSM Fibre Intermediates in Geleen. Energiebesparing, zuiniger watergebruik, afvalscheiding en duurzame inzetbaarheid van oudere werknemers staan bij de or-leden hoog op het prioriteitenlijstje.

Door Loek Kusiak

- Meer bewustzijn voor duurzaamheid kweken
- Voorlichting, posters, elkaar aanspreken
- Aandacht voor opleidingen

DSM heeft maatschappelijk verantwoord ondernemen hoog in het vaandel staan. In 2009 stond het chemieconcern nummer één op de Dow Jones Sustainability World Index, een internationale graadmeter voor de beoordeling van de duurzaamheid van een onderneming. DSM deed ook met verve mee aan het Nationaal Initiatief Duurzame Ontwikkeling van voormalig milieuminister Cramer. Bij duurzaamheid en continue verbetering van milieuzorg is de focus tevens gericht op de werkvloer om veilig en schoon te werken. Daar meer bewustzijn voor kweken is het doel van de medezeggenschap bij DSM, zoals de or bij DSM Fibre Intermediates, een fabriek (225 werknemers) van

DSM Geleen die grondstoffen voor synthetische vezels produceert. Or-leden Wim Dekkers en Frans Borjans raakten enthousiast over het project Duurzaam Werken van FNV Bondgenoten en stelden het thema duurzaamheid aan de orde in de zogeheten BBS (Behaviour Based Safety)-werkgroepen. 'Deze werkgroepen', vertelt Dekkers, 'staan dicht bij de werkvloer en sturen op gedragsverandering ter verhoging van de veiligheid. Daar moest het beginnen. Veiligheid en duurzaamheid hebben veel raakvlakken. Toen we in de BBS-groepjes verzekerd waren van voldoende steun, is vanuit de or de commissie Duurzaamheid opgericht.' Borjans vult aan: 'Duurzaamheid is geen hobby, maar eigenbelang van bedrijf en medewerkers. Daarom is het nu ook een vast agendapunt in de overlegvergadering en de VG-WM-commissie. Extra stimulerend was het bezoek dat we in Geleen kregen van or-leden van andere bedrijven die meedoen aan het FNV-project Duurzaam Werken. Vooral de uitwisseling van informatie met de or's van industriële bedrijven als Corus en Yara blijkt leerzaam en inspirerend.'

Slimmer watergebruik

Dit najaar worden de eerste stappen gezet met projecten voor energiebesparing, het

terugdringen van allerlei soorten afval, verbetering van het milieupark en slimmer watergebruik. 'Neem het schoonspoelen van apparatuur met water van hoge kwaliteit', geeft Borjans als voorbeeld. 'Met een kwartier spoelen kan die apparatuur gezuiverd zijn. Soms wordt over het schoonmaken van een vat wel twee dagen gedaan. Onnodig, want het kost een hoop water, energie en dus geld. Het is toch raar dat burgers in hun privéleven wel letten op duurzaamheid, maar dat ze dat als werknemer veel minder doen. Thuis letten ze op energiezuinigheid, want dat drukt de maandelijkse lasten. Ze vullen braaf de groencontainer en zetten het oud papier keurig op de stoep. Op het werk zie je daar nauwelijks iets van terug. Met voorlichting en posters, en door elkaar aan te spreken op de werkvloer, willen we het gedrag van werknemers in een duurzame richting ombuigen.'

Wim Dekkers: 'Zorgvuldig scheiden van afval is een van de basisprincipes van milieuzorg. Huishoudelijk afval, metaal en hout moeten op de verschillende milieuparken beter uit elkaar worden gehouden. Nu lopen die stromen soms nog door elkaar

heen. Niet dat bij DSM alles op de grote hoop komt. Sloopafval wordt apart gehouden. Er

'Dat carpoolen onmogelijk is, is onzin'

zijn containers voor klein chemisch afval, voor asbestrestanten en het gewone restafval. Toch vinden we handschoenen met chemicaliën tussen het restafval. En dan stuurt Van Gansewinkel, de afvalinzamelaar, zo'n container weer terug. We moeten de werkvloer prikkelen om hier meer zorg aan te besteden. Maar ook met de afvalinzamelaar en een onderhoudsbedrijf als Hertel dat voor DSM werkt, willen we hierover in gesprek gaan. Wellicht hebben zij nuttige suggesties of wensen om afvalscheiding te optimaliseren.'

Beschermende pakken

Dekkers vertelt dat er op de locaties van DSM in de economisch magere jaren tachtig en negentig de nodige projecten liepen voor besparing op energie en dure grondstoffen. 'Met een checklist kon je nagaan wat je verbruikte en wat de besparingen waren. Die

Dag van de Duurzaamheid

11 november 2011 is de Dag van de Duurzaamheid. Initiatiefnemer is de Stichting Urgenda, een onafhankelijke stichting die Nederland samen met anderen sneller duurzaam, schoner en prettiger leefbaar wil maken. Bedrijven, particulieren, organisaties en scholen worden op 11 november uitgenodigd een duurzame activiteit te organiseren. Duurzaamheid staat ook bij steeds meer ondernemingsraden op de agenda. Dit is deel 2 in de serie 'or en duurzaamheid'.

hobby'

Frans Borjans (links) en Wim Dekkers.

systematiek is wat op de achtergrond geraakt, maar de werkgroep wil er voor ijveren dat weer nieuw leven in te blazen.'

Duurzaamheid komt ook tot uitdrukking in de verbetering van arbeidsomstandigheden. Neem bijvoorbeeld de werknemers die in de fabriek, bij bepaalde bedrijfsactiviteiten onder hoge temperaturen, speciale beschermende pakken moeten dragen. 'Er zijn', aldus Dekkers, 'inmiddels afspraken gemaakt om dat type werkzaamheden te binden aan een maximum van veertig minuten en tevens te zorgen voor douche- en drinkwatervoorzieningen.' Borjans: 'Of neem de risico's van gevaarlijke stoffen voor de omgeving. Daar was de nodige miscommunicatie over. De or en de werkgroep Duurzaamheid hebben hun invloed aangevend om te komen tot strengere grenswaarden, tot scherpere contouren om het risico's op ongewenste effecten van gevaarlijke stoffen te beperken.'

Carpoolen

Een ander onderwerp is het woon-werkverkeer. Om iets te doen aan vermindering van de emissie van het broeikasgas kooldioxide, zouden werknemers meer moeten carpoolen, vinden de or-leden. Borjans: 'Er was vroeger busvervoer voor DSM Limburg. Dat heeft DSM tien jaar geleden afgeschaft. Dat kunnen we nog wel begrijpen als steeds

meer mensen een auto aanschaffen. Maar dat carpoolen onmogelijk is, is onzin. Als er meerdere mensen uit één ploeg uit dezelfde plaats komen, en dat is hier veelal het geval, is poolen vanzelfsprekend. Maar dan worden de roosters weer veranderd en valt zo'n clubje uit elkaar. Om boos van te worden.'

Met carpoolen maak je niet alleen onduurzame kilometers overbodig, er zit ook een veiligheidsaspect aan vast. 'Voor de werknemer die uit de nachtdienst komt', zegt Wim Dekkers, 'is het een groot voordeel als hij met een collega richting huis kan rijden. Ik heb het zelf ervaren toen ik nog als procesoperator nachtdiensten draaide. Ik stapte moe en slaperig in mijn auto. Alle raampjes open, radio hard aan, maar toch zat ik soms nog als een spookrijder op de verkeerde weghelft. Met een bijrijder naast je overkomt je dat niet zo gauw.'

Inzetbaarheid

Het werknemersbestand vergrijsst en jonge procesoperators zijn schaars. Oudere werknemers krijgen moeite met draaien van nachtdiensten. De or-leden pleiten voor maatregelen die duurzame inzetbaarheid bevorderen.

Borjans: 'Als werknemers van 58 jaar en ouder minder continuïdienten gaan draaien of daar helemaal mee stoppen, kan het niet zo zijn dat ze een tweedegrads rol in het bedrijf krijgen. Voor deze mensen moet je vangnetten maken. Het gaat om preventie aan de voorkant. Van de kennis van ouderen moet je gebruik maken om jongere collega's bijvoorbeeld veiliger te laten werken. Het beleid op dit punt verschilt sterk per fabriek. We willen bereiken dat de directie dit, in samenwerking met de or, actiever oppakt. Uitstippen hoe je in de toekomst met oudere werknemers omgaat en wat in de herfst van hun loopbaan hun toegevoegde waarde voor het bedrijf is. Ook dat is vorm geven aan het menselijk aspect van maatschappelijk verantwoord ondernemen.'

Goede match

Als bedrijven hun processen technologisch zo willen inrichten dat er duurzamer gewerkt wordt, moet dat ook in de opleidingen zichtbaar worden, vindt Wim Dekkers: 'Daar is nog wel een wereld te winnen. De

'DSM moet een match vinden tussen duurzaamheid, opleidingen en zakelijkheid'

reguliere technische opleidingen zijn niet meer voldoende in een economie die steeds meer gebruik maakt van biologische grond-

stoffen. Dat staat ook in een rapport van de Sociaal-Economische Raad over de *bio-based economy*. DSM moet een goede match vinden tussen duurzaamheid, opleidingen en zakelijkheid.'

Voor Dekkers en Borjans gaat het bij duurzaamheid om niets minder dan een revolutie. 'We hebben de industriële revolutie achter de rug en een ICT-revolutie. De nieuwste revolutie draait om duurzaamheid. Dat heeft invloed op onze hele manier van leven en werken', zegt Dekkers. Borjans vult aan: 'Duurzaamheid moet mee-ontwikkelen met de wensen van de samenleving. De medezeggenschap heeft daar zeker een stimulerende taak in, vooral op het vlak van cultuurverandering: de wijze waarop een bedrijf leert naar de samenleving te kijken.'

